

PROFILAKTIKA INSPEKTORI TOMONIDAN BOSHQARUVNING BELGILANGAN TARTIBIGA TAJOVUZ QILUVCHI HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASINI TASHKIL ETISH TUSHUNCHASI VA AHAMIYATI

Ergashev Umirbek Umidjon O'g'li

Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 3-o'quv kursi 310-guruh kursanti

Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyati

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola orqali siz, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash faoliyatining tushunchasi, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash faoliyatining asosiy xususiyatlari, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash faoliyatining tashkiliy-xuquqiy jihatlari, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash faoliyatini takomillashtirish, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash bo'yicha ilg'or xorij tajribasini o'rganish tahlili, profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar bilan ishlash faoliyatini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari haqida bilib olishingiz mumkin.

Kalit so'zlar: *profilaktika, alohida ko'makka muhtoj shaxslar, kam ta'minlangan oila, yoshlar daftari, temir daftar, ayollar daftari, nogironligi bo'lgan shaxslar.*

KIRISH

Profilaktika inspektorining alohida ko'makka muhtoj shaxslar ishlash faoliyati deganda – ijtimoiy jixatdan moddiy taminotga muxtoj bo'lgan maълum ish joiga ega bo'lmagan moddiy taminotga muxtoj, oylik daromadi oila azolarining xar biriga yeng kam oylik ish xaqining 52,7 % dan kam miqdorda to'g'ri kelgan oilalar tushiniladi. Alohida ko'makka muhtoj shaxslar deb topish uchun oylik daromadi taqsimlangandagi ulishi oila a`zolarining har biriga eng kam oylik ish xaqining 52,7 % dan kam miqdorda to'g'ri kelishi kerak. Bundan tashqari oilada yagona boquvchi bo'lishi ham lozim. Alohida ko'makka muhtoj shaxslar deb bir so'z bilan aytadigan bo'lsam, har tomonlama ijtimoiy, moddiy, va tibbiy taminotga muhtoj bo'lgan ehtiyojmand shaxslar tushuniladi.[1] O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Sh.M.Mirziyoyevning 11.08.2021-yilda qabul qilingan “Kam ta’minlangan oilalarga moddiy yordam ko’rsatish hamda kambag’allik bilan kurashish ko’lamini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi qaroriga muvofiq quyidagilar belgilandi.[2]

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Bola tarbiyalayotgan oilalarni qo’llab-quvvatlash tizimining samaradorligini oshirish, ijtimoiy himoya va ko’makka muhtoj oilalar moddiy ta’minotini kuchaytirish, ehtiyojmand oilalarni aniqlashda umume’tirof etilgan xalqaro standartlarni va avtomatlashgan shaffof elektron baholash mexanizmlarini joriy etish orqali nafaqalarni to’lash tizimini bolalar salohiyatini rivojlantirish va kambag’allikni qisqartirishga qaratish maqsadida:

Qarorga muvofiq quyidagicha tartib o’rnatildi, unga muvofiq 2021-yil 1 sentyabrdan boshlab:

14 yoshgacha bolalari bo’lgan oilalarga nafaqa hamda bola 2 yoshga to’lguniga qadar uni parvarish qilish nafaqasi o’rniga kam ta’minlangan oilalarga bolalar nafaqasi (keyingi o’rinlarda — bolalar nafaqasi) joriy etiladi.

Bunda, bolalar nafaqasini tayinlashda: Inobatga olinadigan bolalar yoshi 14 yoshdan 18 yoshgacha oshiriladi;

To’lov muddati 6 oydan 12 oygacha oshiriladi;

Uning miqdorini oiladagi bolalar sonidan kelib chiqib belgilash tartibi qo’llanilishi belgilab qo’yilgan; Yakka-yolg’iz bo’lgan fuqarolarga, farzandi bo’lmagan yoki barcha farzandlari 18 yoshdan katta bo’lgan kam ta’minlangan oilalarga moddiy yordam tayinlanadi. 2021-yil 1 sentyabrdan boshlab bolalar nafaqasi va kam ta’minlangan oilalarga moddiy yordam to’lovlarining quyidagi miqdorlari belgilandi: Bolalar nafaqasining har oylik miqdori: 250 000 so’m 3 yoshdan 18 yoshgacha bo’lgan bitta farzandi uchun, 325 000 so’m yoshi 3 yoshgacha bo’lgan bitta kichik farzandi uchun; 150 000 so’m oilaning ikkinchi farzandi uchun qo’shimcha; 100 000 so’mdan oilaning uchinchi va undan keyingi har bir farzandi uchun; kam ta’minlangan oilalar uchun moddiy yordamning oylik miqdori 380 000 so’m. Bunda, 2021-yil 1-sentyabrga qadar tayinlangan 14 yoshgacha bolalari bo’lgan oilalarga nafaqa, bola 2 yoshga to’lguniga qadar uni parvarish qilish nafaqasi hamda kam ta’minlangan oilalarga moddiy yordamni to’lash muddatlari tugaguniga qadar, mazkur turdagi nafaqalar va moddiy yordamning amaldagi miqdorlari hamda ularni to’lash muddatlari saqlab qolinadi.[3]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Moliya vazirligi 2021 yil yakuniga qadar bolalar nafaqasi va moddiy yordam oluvchi kam ta'minlangan oilalar sonining o'rtacha 20 foizga oshishini hisobga olgan holda 2021 yilda ushbu chora-tadbirlarni moliyalashtirishga byudjetdan qo'shimcha mablag' ajratsin hamda Davlat byudjetining 2022 yildagi parametrlarini shakllantirishda mazkur Farmonning amalga oshirilishi bilan bog'liq xarajatlarni nazarda tutadi.

Shunday tartib o'rnatildi, unga muvofiq 2021-yil 1-oktyabrdan boshlab, «Ijtimoiy himoya yagona reestri» axborot tizimi orqali kam ta'minlangan deb e'tirof etilgan oilalar va shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar manfaatdor vazirlik va idoralarga “Elektron hukumat” tizimi idoralararo integratsiyalashuv platformasi orqali taqdim etiladi.

Moliya vazirligi, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi, bilan birgalikda “Ijtimoiy himoya yagona reestri” axborot tizimi ma'lumotlar bazasidagi kam ta'minlangan deb e'tirof etilgan oilalar va shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlarni vazirlik va idoralarga “Elektron hukumat” tizimi idoralararo integratsiyalashuv platformasi orqali taqdim etilishi hamda axborot almashinuvining samarali ishlashini ta'minlaydi. Moliya vazirligi, Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi, Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi bilan birgalikda 2021-yil 20-avgustga qadar quyidagilarni nazarda tutuvchi Hukumat qarori loyihalarini Vazirlar Mahkamasiga kiritadi:

Kam ta'minlangan bolali oilalarga nafaqani hamda kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordamni tayinlash va to'lash tartibi; Minimal iste'mol xarajatlari qiymatini hisoblash tartibi. Moliya vazirligi, Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi, O'zbekiston Milliy axborot agentligi, O'zbekiston Milliy teleradiokompaniyasi, Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi ushbu Farmon maqsadi, vazifalari va bundan kutilayotgan natijalarni ommaviy axborot vositalari, Internet va ijtimoiy tarmoqlarda keng yoritish ishlarini tashkil qiladi. Amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar natijadorligi yuzasidan O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga 2021-yil 1-noyabr va 2022-yil 1-aprelga qadar axborot berildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1994-yil 16-iyundagi “Bolali oilalarga davlat ijtimoiy yordami tizimini takomillashtirish to'g'risida” PF-871-son Farmonida: «Bola ikki yoshga yetguncha uni parvarishlash uchun ishlaydigan (byudjet tashkilotlarida ishlaydiganlar bundan mustasno) onalarga beriladigan har oylik nafaqalar — korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning mablag'lari». Bunda,

2021-yil 1-sentyabrdan boshlab bola ikki yoshga to'lgunga qadar uni parvarishlash uchun ishlaydigan (byudjet tashkilotlarida ishlaydiganlar bundan mustasno) onalarga beriladigan har oylik nafaqalar miqdori mehnatga haq to'lashning eng kam miqdori 60 foizi miqdorida belgilandi»; O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2003-yil 26-fevraldagi PF-3214-son Farmoni bilan tasdiqlangan barcha respublika ixtisoslashtirilgan ilmiy-amaliy tibbiyot markazlari tomonidan O'zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti mablag'lari hisobiga tibbiy yordam ko'rsatiladigan imtiyozli toifadagi shaxslar ro'yxatining 9-bandi quyidagi tahrirda bayon etilgan: "Ijtimoiy himoya yagona reestri" axborot tizimi orqali kam ta'minlangan deb e'tirof etilgan oilalarning a'zolari». O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2007-yil 19-martdagi "Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish va mustahkamlashga oid chora-tadbirlar to'g'risida" PF-3864-son Farmonida Kam ta'minlangan oilalarni ijtimoiy ximoya qilish bo'yicha ko'lamli dasturlar yoritilgan.[4]

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlab o'tish joizki 2021-yil 29-noyabrdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jamoat havfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risidagi PF 27-son farmonida ta'kidlanganidek profilaktika inspektorlarini ularning vazifa va faoliyat yo'nalishlari bilan bog'liq bo'lmagan tadbirlarga jalb qilish hamda faoliyatiga asossiz aralashish taqiqlanadi deb aytilganini keltirishimiz mumkin. Huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar ichki ishlar organlarining zimmasiga ma'suliyatli vazifalar belgilash orqali ularning faoliyati muhim ahamiyat kasb etishini belgilab berdi. Ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatini samarali tashkil etishda profilaktika xizmatlari bilan bir qatorda boshqa fuqarolik jamiyati institutlarining ham roli alohida ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Jamoat xavfsizligini ta'minlash va jinoyatchilikka qarshi kurash sohasida ichki ishlar organlari faoliyatini sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 6196- sonli farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 10-apreldagi "Ichki ishlar organlarining faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini, fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishni

ta'minlashda ularning mas'uliyatini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF 5005-son Farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 14-martdagi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2833 sonli qarori.

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 18-apreldagi "Ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bulinmalari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2896 sonli qarori.